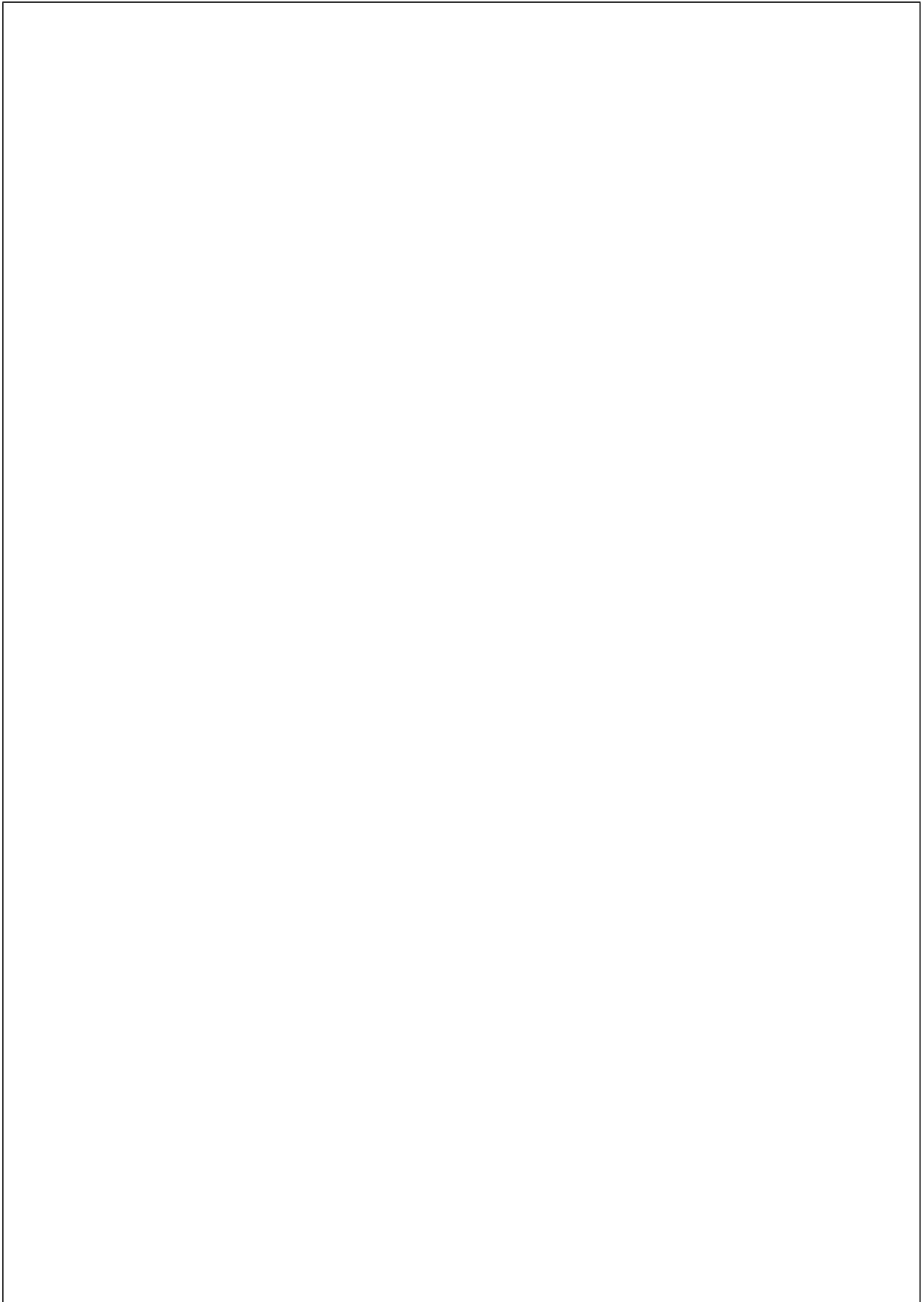


Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/204714,44-rocznica-rozpoczecia-strajku-w-Stoczni-Gdanskiej.html>
01.03.2026, 18:11



[Następny](#)

[Powrót](#)

44. rocznica rozpoczęcia strajku w Stoczni Gdańskiej

14 sierpnia 1980 r. rozpoczął się strajk w Stoczni Gdańskiej im. Lenina, który pociągnął za sobą dalsze protesty w zakładach pracy na Wybrzeżu i w całym kraju.

14.08.2024

Prezes Instytutu Pamięci Narodowej dr Karol Nawrocki uczcił rocznicę i bohaterów tamtego wydarzenia, składając kwiaty pod pomnikiem Poległych Stoczniovców w Gdańsku. Towarzyszyli mu m.in. legendy Solidarności Joanna i Andrzej Gwiazdowie, Andrzej Kołodziej, Leszek Zborowski, Krzysztof Dośła – przewodniczący Regionu Gdańskiego NSZZ Solidarność, Mateusz Smolana – dyrektor Instytutu Dziedzictwa Solidarności oraz Waldemar Szulc – zastępca dyrektora Oddziału IPN w Gdańsku.

14 sierpnia 1980 r. rozpoczął się strajk w Stoczni Gdańskiej im. Lenina, który pociągnął za sobą dalsze protesty w zakładach pracy na Wybrzeżu i w całym kraju. Strajki te oraz związany z nimi ruch społeczny w konsekwencji przyczyniły się do stopniowego rozpadu systemu komunistycznego w Polsce.

Genezę potężnej fali strajków latem 1980 r. stanowiła kulminacja takich zjawisk, jak kryzys gospodarczy, frustracja społeczeństwa związana z brakiem swobód obywatelskich oraz dążenia wolnościowe ugrupowań opozycyjnych wobec władz PRL. Wśród ugrupowań tych poczesne miejsce zajmowały Wolne Związki Zawodowe Wybrzeża.

Przełomowe wydarzenia

Sierpień '80, którego preludium stanowiły strajki pracownicze na Lubelszczyźnie jeszcze w lipcu 1980 r., rozpoczął się strajkiem w Stoczni Gdańskiej wywołanym właśnie przez działaczy WZZ Wybrzeża. Pierwsze ich żądania dotyczyły przywrócenia do pracy w stoczni zwolnionej z powodów politycznych Anny Walentynowicz (członkini WZZ), podwyżki płac oraz wprowadzenia dodatku drożyznianego.

W czwartym dniu protestu powołano Międzyzakładowy Komitet Strajkowy pod przewodnictwem Lecha Wałęsy i wystosowano do władz 21 postulatów, dotyczących spraw zarówno finansowych, jak i społecznych oraz politycznych, w tym upamiętnienia ofiar Grudnia '70. Autorem projektu pomnika Poległych Stoczniovców był plastyk Bogdan Pietruszka – uczestnik strajku. Wówczas również powstało logo „Solidarności”, które zaprojektował inny artysta biorący udział w proteście – Jerzy Janiszewski.

Makieta pomnika Poległych Stoczniovców w sali BHP w czasie strajku w Stoczni Gdańskiej. Pomnik, odsłonięty w grudniu 1980 r., powstał w dużej mierze na podstawie prezentowanego projektu. Po prawej stronie widoczne hasło odnoszące się do 21 postulatów MKS: „21 x TAK”, a nad nim logo „Solidarności”. Sierpień 1980 r. Fot. Stanisław Składanowski (fot. z zasobu IPN)

Makieta pomnika Poległych Stoczniovców w sali BHP w czasie strajku w Stoczni Gdańskiej. Pomnik, odsłonięty w grudniu 1980 r., powstał w dużej mierze na podstawie prezentowanego

projektu. Po prawej stronie widoczne hasło odnoszące się do 21 postulatów MKS: „21 x TAK”, a nad nim logo „Solidarności”. Sierpień 1980 r. Fot. Stanisław Składanowski (fot. z zasobu IPN)

Wiadomości o przebiegu akcji protestacyjnej podawane w oficjalnych mediach były skąpe i zafałszowane. Informacje o tym, jak przebiega akcja strajkowa i jakie są postępy rozmów z władzami, trzeba było pozyskiwać u źródła – od stoczniowców, przekazujących na zewnątrz zakładu komunikaty czy odezwy wydawane przez Biuro Informacyjne MKS. Strajkujący zabiegali o to, by ich akcja była odpowiednio nagłośniona również za granicą.

Pod bramami stoczni zbierały się rodziny protestujących i mieszkańcy miasta. Do historii przeszły zdjęcia Bramy nr 2, gdzie, wśród kwiatów zawieszonych na ogrodzeniu, widać było portret papieża Jana Pawła II. Jego pierwsza pielgrzymka do ojczyzny rok wcześniej – w czerwcu 1979 r. – była ważnym wydarzeniem jednoczącym Polaków w oporze przeciwko ówczesnej władzy, który potem znalazł swój wyraz w fali strajków w sierpniu 1980 r.

Sukces strajkujących

18 sierpnia do strajku dołączyło już 156 zakładów pracy. Ustalono, że MKS będzie je reprezentował w negocjacjach z rządem.

Oświadczenie MKS z siedzibą w Stoczni Gdańskiej im. Lenina. Z dokumentu tego wynika, że władze celowo zwlekały z podjęciem rozmów ze strajkującymi, obwiniając ich o straty finansowe, jakie przynoszą kolejne dni protestu. Gdańsk, 21 sierpnia 1980 r.

Oświadczenie MKS z siedzibą w Stoczni Gdańskiej im. Lenina. Z dokumentu tego wynika, że władze celowo zwlekały z podjęciem rozmów ze strajkującymi, obwiniając ich o straty finansowe, jakie przynoszą kolejne dni protestu. Gdańsk, 21 VIII 1980 r. (z zasobu IPN)

Historyczne znaczenie wspomnianego ruchu społecznego i wymuszonych przezeń rozmów z władzami przypieczętowały tzw. porozumienia sierpniowe. W wyniku presji strajkujących, z obawy przed rewoltą oraz całkowitym załamaniem gospodarki, rząd zgodził się m.in. na powołanie wolnych związków zawodowych (Niezależny Samorządny Związek Zawodowy „Solidarność” został zarejestrowany 10 listopada 1980 r.), wprowadzenie pewnych swobód obywatelskich (m.in. ograniczenie cenzury) i uprawnień socjalnych (m.in. sobót wolnych od pracy).

W zbiorach Archiwum IPN

W Archiwum IPN znajdują się dokumenty Milicji Obywatelskiej i Służby Bezpieczeństwa dotyczące opozycji politycznej, samych strajków 1980 r., a także ich reperkusji społeczno-politycznych. Do ciekawych akt należą meldunki Komendy Miejskiej MO w Gdańsku, w których widnieją bardzo szczegółowe zapisy dotyczące przebiegu akcji protestacyjnej oraz sytuacji na terenie miasta.

Z meldunku informującego o pierwszych spotkaniach komitetów strajkowych z dyrekcją zakładów widać, że już drugiego dnia protestu sformułowano dużą część żądań natury finansowej, społecznej i politycznej, które dwa dni później zostały ujęte w formie słynnych 21 postulatów MKS.

Meldunki Stasiaka podają również relację z przebiegu pierwszego spotkania przedstawicieli MKS w Stoczni Gdańskiej z komisją rządową pod przewodnictwem wicepremiera Mieczysława Jagielskiego 23 sierpnia 1980 r. Ważnym wątkiem poruszonym wówczas przez MKS było

przerwanie ustanowionej przez rząd blokady komunikacyjnej – przywrócenie połączeń telefonicznych między Gdańskiem a resztą kraju oraz transmitowanie obrad. W wypowiedziach wicepremiera natomiast charakterystyczne są argumenty związane z tzw. gospodarką niedoboru („nie można zmniejszyć eksportu mięsa [...], gdyż zachodzi konieczność importu innych surowców, na które dewizy otrzymujemy ze sprzedaży na rynkach zachodnioeuropejskich mięsa i jego przetworów”; „sklepów [dewizowych] nie można zlikwidować, gdyż osiągnęte zyski przeznaczone są na zakup żywności, m.in. masła”).

Cenną dokumentację fotograficzną strajku w Stoczni Gdańskiej w sierpniu 1980 r. stanowi pozyskana do zasobu AIPN kolekcja zdjęć autorstwa Stanisława Składanowskiego (ur. 1950 r.) – w latach 1968–1984 pracownika stoczni, zasłużonego fotografa dokumentalisty, działacza opozycji antykomunistycznej, w 2008 r. odznaczonego Krzyżem Wolności i Solidarności.

Tekst: Irena Siwińska

Polecamy:

- [Arkadiusz Kazański „Sierpień ’80 w Gdańsku”](#)
- [Artykuły na portalu Przystanek Historia „Sierpień 1980”](#)

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Rocznica